

شاگرد ممتاز مکتب فردوسی

گزارش خراسان از مراسم بزرگداشت زنده‌یاد دکتر راشد محصل، استاد زبان و ادب فارسی

محمد بهبودی نیا
culture@khorasannews.com

مراسم بزرگداشت زنده‌یاد محمدرضا راشد محصل، استاد برجسته زبان و ادبیات فارسی

در مشهد برگزار شد.

به گزارش خراسان، مراسم بزرگداشت زنده‌یاد استاد دکتر محمدرضا راشد محصل با حضور جمع زیادی از استادان زبان و ادبیات فارسی شامگاه روز دوشنبه در مشهد برگزار شد.

دکتر محمدجعفر یاحقی، عضو فرهنگستان زبان و ادب فارسی، در این مراسم گفت: دکتر راشد محصل مانند فردوسی یک دهقان زاده بود. هم دلیر بود، هم بزرگ، هم خردمند و اد. در طول ۵۰ سال دوستی با او تمام این ویژگی‌ها را در راشد محصل با چشم خود دیدم. او خردمند بود و این خرد را از شاهنامه فردوسی گرفته و در خود تبلور داده بود.

آیین تمام نمای هویت ایران باستان

وی افزود: همه تحقیقات و سرچشمه گرفته از فرهنگ اصیل ایرانی و ایران باستان بود. فعالیت‌های امروز خردسرای فردوسی، مرهون زحمات پیوسته این مرد بزرگ است. اقداماتی را که با همت این استاد بزرگ ادبیات شروع کرده‌ایم، با قدرت ادامه خواهیم داد. چنین انسانی هرگز نمی‌میرد و راهش بی‌ر هو و نمی‌ماند.

از روستایی دورافتاده تا بلندای قله‌های ادبیات

سخنران دیگر این مراسم برادر استاد راشد محصل، دکتر محمدتقی راشد محصل بود. وی در این مراسم ضمن اشاره به ویژگی‌های اخلاقی برادرش، محمدرضاوندگی سخت این دانشمند کم‌نظیر که از دامن روستایی با آبی شور در دل کویر برخاسته بود، به تشریح تلاش‌های زنده‌یاد راشد محصل پرداخت و گفت: او از هر فرصتی برای مطالعه و خرید کتاب‌های جدید استفاده می‌کرد. یادم می‌آید حتی کمک هزینه ۶۰ تومانی دانشسرا را در دوران جوانی تماماً صرف خرید کتاب می‌کرد. این رویه را در مراحل بعدی زندگی‌اش ادامه داد. حاصل این سختکوشی‌ها در علم اندوزی، قدرت سخنوری و قلمی قدرتمند در تولید آثاری فاخر شد. محمدرضا هیچ‌گاه در مطالعه و آموختن و نوشتن کاهلی نمی‌کرد. از دقیقه‌ها و ساعت‌ها نهایت بهره‌رایی می‌برد.

ایران دوست آزاده

دکتر سلمان ساکت عضو هیئت علمی دانشگاه فردوسی مشهد نیز در ادامه به شاگردپروری استاد محصل که با مهربانی و سخاوت همراه بود، اشاره کرد و گفت: دکتر راشد محصل، نماد ایران دوستی بود و عشق به ایران تمام وجود او را تسخیر کرده بود. آزادگی عنصر جدایی‌ناپذیر وجود او بود. او خردمندی شاگردپرور بود و به روستایی بودنش افتخار می‌کرد. او همیشه در انتشار خرد و خردورزی پیشتاز بود. در تمام سال‌های عمرش به دیگران، کتاب هدیه می‌داد و این سنت نیکو به فرزندان این استاد انتقال یافته است. در مراسم امروز هم شاهد اجرای این سنت نیکو بودیم. وی افزود: استاد راشد، زبان فارسی را مهم‌ترین عنصر هویت بخشی ملی و عامل اصلی اتحاد می‌دانست و به همین دلیل تمام ابعاد زبان فارسی را آموخت و آموزانند. او ادبیات را یاریگر دیگر حوزه‌ها از جمله تاریخ، فرهنگ مردم، سیاست، اجتماع و... می‌دانست اما به ادبیات بامه‌او ادبیات قائل نبود. سلمان ساکت در ادامه از انتشار دست‌نوشته‌های منتشر نشده استاد راشد محصل تا سال آینده خبر داد و گفت: ما سعی می‌کنیم به‌زودی تمام دست‌نوشته‌های منتشر نشده استاد را به همراه سوگسروده‌ها و تکنگرایی‌ها در قالب کتابی جامع منتشر کنیم.

ازوبد بزرگی و آهستگی

دکتر علیرضا قیامتی استاد دانشگاه و از شاگردان استاد راشد محصل نیز حرف‌های زیادی برای گفتن داشت؛ او که بیش از دو دهه از عمر خود را در راه علم‌آموزی از استاد راشد محصل گذرانده در این مراسم گفت: من هر زمان این بیت شاهنامه را می‌خوانم، تصویر دکتر راشد محصل پیش چشمم می‌آید. «ازوبد بزرگی و آهستگی / خردمندی و شرم و شایستگی». خرد، فر، شرم و نژاد، همگی در وجود این دانشمند کم‌نظیر که یک سال از درگذشت او می‌گذرد جریان داشت. وی افزود: خردمندی شاهنامه را که در وجود استاد نهاده شده بود، می‌توان پررنگ‌ترین ویژگی او دانست. از خردمندی است که انسان به وجدان بیدار و شکوه و بزرگی می‌رسد. او تنها در شاهنامه پژوهش نمی‌کرد و فقط خواننده شاهنامه نبود؛ بلکه به تمام ابعادی که فردوسی بزرگ در شاهنامه نقل کرده عمل می‌کرد. اگر فردوسی درباره فروتنی، خردمندی، وطن‌دوستی، اندیشه‌ورزی ایرانی، مدارا در عین جدیت، دانش‌پراکنی و... سخن گفته، استاد راشد محصل را می‌توان عمل‌کننده و استین‌گفتار فردوسی بزرگ دانست.

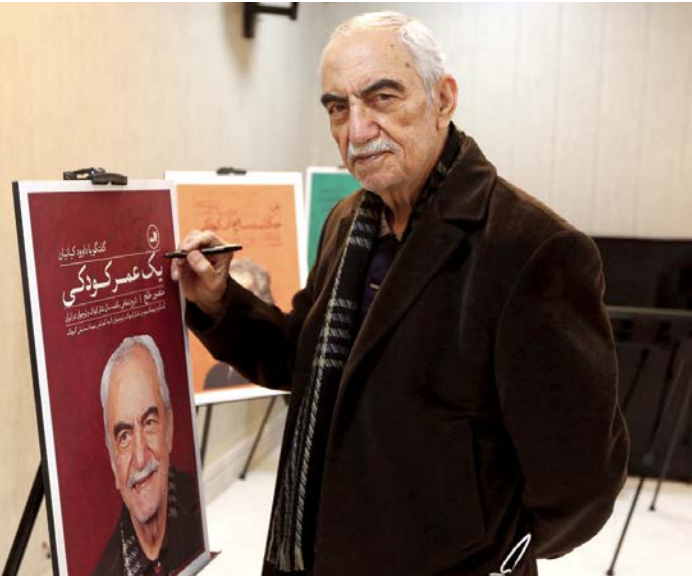

عکس: منعم دهقانپوری

داوود کیانیان

پایه‌گذار تئاتر کودک و نوجوان در خراسان

گفت‌وگو با استاد محمدعلی لطفی‌مقدم، پدر تئاتر خراسان، درباره کارنامه هنری و شخصیت استاد داوود کیانیان، نمایشنامه‌نویس و کارگردان پیش‌کسوت تئاتر که قرار است به همت موسسه فرهنگی هنری خراسان، از او در سلسله جلسات «عصر فرهنگ خراسان» تجلیل شود

الهه آریانپان
culture@khorasannews.com

در ادامه سلسله برنامه‌های گرامی‌داشت مفاخر فرهنگی با عنوان «عصر فرهنگ خراسان» که به همت موسسه فرهنگی هنری خراسان برگزار می‌شود، قرار است شنبه ۲۱ مهرماه، ساعت ۱۷:۳۰ در تالار شریعتی جهاد دانشگاهی از استاد داوود کیانیان تجلیل شود. داوود کیانیان، متولد ۱۳۲۱ و نمایشنامه‌نویس، کارگردان و پژوهشگر تئاتر است و نقش مهمی در پایه‌گذاری تئاتر خراسان، به‌ویژه تئاتر کودک و نوجوان داشته است. کیانیان تاکنون بیش از هفتاد نمایشنامه نوشته و آثار پژوهشی متعددی درباره تئاتر کودک و نوجوان از او منتشر شده است. او در سال ۱۳۴۶ گروه تئاتر «پارت» را تأسیس کرد؛ گروهی که در سال ۱۳۵۰ با گروه نمایشی شماره دو «پارت» ادغام شد و فعالیت خود را به‌صورت حرفه‌ای آغاز کرد. پایه‌گذاری تئاتر حرفه‌ای برای کودکان و نوجوانان مشهد، راه‌اندازی جشنواره‌های مختلف تئاتر نوجوانان و جوانان در مشهد، مسئولیت در انجمن نمایش مشهد، تأسیس بنیاد نمایش کودک و فعالیت‌های هنری در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، تنها گوشه‌ای از فعالیت‌های داوود کیانیان در زمینه هنرهای نمایشی و پژوهش در این باره است. این کارگردان و پژوهشگر پیش‌کسوت در سال ۱۳۸۷ نشان درجه یک هنری را از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دریافت کرد. کتاب‌های «تاریخچه تئاتر کودک و نوجوان»، «نمایش خلاق»، «نقش آفرینی کودکان در ادبیات نمایشی شفاهی» و «ادبیات نمایشی کودک و نوجوان» ازجمله مهم‌ترین آثار داوود کیانیان هستند. برای آشنایی بیشتر با این چهره فرهنگی خراسان با دکتر محمدعلی لطفی‌مقدم، مشهور به پدر تئاتر خراسان و از دوستان و همکاران قدیمی داوود کیانیان گفت‌وگو کرده‌ایم.

آموزگاری که درآمدش را

صرف تئاتر می‌کرد

دکتر لطفی‌مقدم، داوود کیانیان را یکی از بنیان‌گذاران تئاتر خراسان و از برجسته‌ترین هنرمندان تئاتر ایران به‌ویژه در تئاتر کودک معرفی می‌کند و می‌گوید: «او قیل از انقلاب بدون این که مکتبی به‌اداره‌ای باشد، از درآمدآموزگاری خود

دفتری اجاره کرده بود و کارهای متفاوتی از طریق این دفتر به‌تمام‌ایران صادر می‌شد. کیانیان کسی است که حرف‌تکراری‌نزد هر چه گفت تازه بود. او مخصوصاً در تئاتر کودک به‌نحوی عمل کرده بود که کم‌کم در ایران کارهایش دیده شد. نمایش «چهاره‌سگ‌ها» را که روی صحنه برد، بیشتر از ۳۰ اجرا داشت و همیشه هم‌سالن پر بود».

تعطیل نکردن کار هنری

با وجود درس‌های ساواک

این چهره ماندگار تئاتر خراسان در ادامه به دوران آشنایی و دوستی‌اش با داوود کیانیان اشاره می‌کند: «او پیش از این که من به‌عنوان موسس مرکز آموزش تئاتر به مشهد بیایم، میانه خوبی با تشکیلات اداری نداشت و تصویری که من هم می‌خواهم قواعد اداری را اعمال کنم، ولی بعد که باهم آشنا شدیم و متوجه شد من می‌توانم به او کمک کنم و ارزش کار او را می‌دانم، به‌قدری محبت کرد که من یک دفتر کار و اتاقی مخصوص ایشان در مرکز آموزش تئاتر آماده کردم که با اعضای گروهش جمع می‌شد و تمرین می‌کرد. کارهای سنگینی را هم انتخاب و اجرا می‌کرد. اغلب هم وقتی با ساواک درگیری پیدایم کرد، کار را تعطیل نمی‌کرد و همیشه هم حرفش را می‌زد و هیچ ابایی از کسی نداشت».

کار مهم استعدادیابی کودک و

نوجوان برای تئاتر

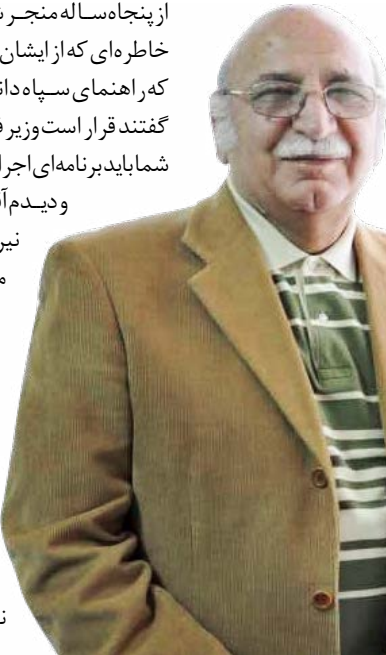
استاد لطفی‌مقدم یکی از جلوه‌های تاثیرگذاری داوود کیانیان در تئاتر مشهد و خراسان را کار بزرگی می‌داند که او در زمینه استعدادیابی کودک و نوجوان برای این هنر انجام داد: «در جلسه‌ای با آقای کیانیان قرار

شد کاری حرفه‌ای را در دبستان‌ها و دبیرستان‌ها شروع و استعدادهای هنری را کشف کنیم تا از این راه‌پشتوانه کافی برای تئاتر خراسان مهیا شود. این کار را با همکاری آموزش و پرورش مشهد آغاز کردیم و آقای کیانیان در این راه کمک بزرگی کرد و سرپرستی نشست‌ها و سمینارهای تئاتر کودک را به عهده گرفت. یادم هست در آستانه تعطیلات تابستان این کار را آغاز کردیم و خانواده‌ها به‌قدری استقبال کردند که مرتب تماس می‌گرفتند و می‌گفتند ما پیش از این نمی‌دانستیم بچه‌هایمان را در سه‌ماه تابستان چطور مشغول کنیم و حالا همه کاروندگی‌مان تئاتر شده است».

استقبال بی‌نظیر از نمایشنامه‌ها و

تئاترهای کیانیان

پدر تئاتر خراسان در پایان به ذکر خاطره‌ای از استاد داوود کیانیان که به رفاقت و دوستی بیش از پنجاه ساله منجر شد، می‌پردازد: «بهترین خاطره‌ای که از ایشان دارم مربوط به زمانی است که راه‌های سپاه دانش سبزوار بودم. روزی گفتند قرار است وزیر فرهنگ برای بازدید بیاید و شما باید برنامه‌ای اجرا کنید. من جست‌وجو کردم و دیدم آقای کیانیان هم به‌عنوان نیروی سپاه دانش در سبزوار مشغول خدمت است. همین برنامه‌باعش رفاقت‌ماشدر بیش از پنجاه و چند سال پیش. بعد که هر دوی به مشهد آمدم، رفاقتمان از دو برادر بیشتر شد و کاری نبود که ایشان روی صحنه ببر و استقبال بی‌نظیری از آن به‌عمل نیاید».

با حضور رئیس‌جمهور از گل نبشته‌های تازه استردادشده از آمریکا رونمایی شد

رودررو با ۳۰ کتیبه گلی داریوش بزرگ

گل‌نبشته‌های هخامنشی استردادشده از آمریکا با حضور مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور، در موزه ملی ایران رونمایی شد. نمایش ۳۰ قطعه از این کتیبه‌ها که مهرهای اساطیری بدون متن هستند تا ۳۰ آبان ادامه دارد. به گزارش ایسنا، ۱۱۰۰ قطعه از کتیبه‌های هخامنشی که در امانت مؤسسه شرق‌شناسی شیکاگو بود، پنجم مهرماه ۱۴۰۳ با پرواز ریاست جمهوری از آمریکا به ایران استرداد شد و با حضور مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور با همراهی وزیر میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در موزه ملی ایران رونمایی شد. جبرئیل نوکنده، رئیس موزه ملی ایران در آیین رونمایی از این آثار باستانی که در یک ویتترین به نمایش گذاشته شده است، توضیح داد: گل‌نبشته‌های بدون متن یا اثرمهرهایی که از دانشگاه شیکاگو در مهرماه به موزه ملی ایران آمد ۱۱۰۰ قطعه است (البته که تعداد اصلی این مجموعه موجود در دانشگاه شیکاگو بیش از این‌هاست). این آثار به موزه ملی ایران تحویل شده است و موزه ملی ایران از این مجموعه ۳۰ اثر را برای نمایش انتخاب کرد که همه متعلق به داریوش بزرگ است و تاریخ آن به دوره ۵۰۹ تا ۴۹۳ پیش از میلاد برمی‌گردد که اطلاعات ارزشمندی از اقتصاد تخت جمشید در دوره داریوش اول در اختیار ما می‌گذارد.

برگزاری نمایشگاه گل نبشته‌ها

در تخت جمشید

به گفته رئیس موزه ملی ایران، با پایان نمایش این گل‌نبشته‌ها در موزه ملی ایران در ۳۰ آبان، نمایشگاهی از گل‌نبشته‌های هخامنشی در تخت جمشید برگزار می‌شود. تلاش می‌کنیم تا قبل از نوروز کتاب گل‌نبشته‌های بدون متن را هم منتشر کنیم.

میراث مکتوب آیین کشورداری

نوکنده در باره اهمیت این گل‌نبشته‌ها توضیح داد: این آثار در باره یکی از مهم‌ترین تاریخ بشر در جهان است؛ دوره هخامنشی دوره پر فروغ میراث تاریخی جهان است. جغرافیایی که شخص داریوش مدیریت می‌کرد به تخمین برخی پژوهشگران، بیش از ۵ میلیون و ۲۰۰ هزار کیلومتر مربع است. این آثار در واقع اطلاعات و میراث مشترک سه قاره کنونی است، از هند تا شمال آفریقا. از این الواح در حوزه تعامل، مدیریت و مشارکت اجتماعی که افراد در کارها داشتند، می‌توان در س‌هایی برای مدیریت بهتر زندگی بشر گرفت. حقوق جامعه‌کارگری و حقوق زنان و بسیاری موضوعات دیگر در این گل‌نبشته‌ها وجود دارد که می‌توانند در آینده به ما کمک کنند. چارادریوش توانسته جغرافیایی به‌وسعت بیش از پنج میلیون کیلومتر را مدیریت کند؟ این اسناد نشان می‌دهد که او مدیریت شفاف و دقیق اقتصادی داشته است. تمام کسانی که در مدیریت او وجود داشتند به‌روایت این اسناد مکلف بودند فاکتور بدهند و پاسخگو باشند. این موارد اهمیت الواح را برای ما بیشتر می‌کند.

شمارش معکوس برای بازگرداندن الواح

باقی‌مانده

رئیس موزه ملی درباره بازگشت زمان‌بندی باقی‌مانده الواح به ایران به‌ایسنا اظهار کرد: این موضوع در دستور کار جدی قرار گرفته است که تاریخ مشخصی را تعیین کنند و ببینند آیا می‌توانند مطابق آن باقی‌مانده الواح را به ایران بازگردانند. نوکنده در پاسخ به این پرسش که چرا الواح هخامنشی یک‌باره به

ایران بازگردانده نمی‌شود؟ گفت: این از آن مسائلی است که باید با دانشگاه شیکاگو به برنامه کاری برسیم، چون این آثار باید مطالعه، مستندنگاری، بسته‌بندی و حفاظت شود و هر کدام از این کارها زمان می‌برد و آن دانشگاه تعداد محدودی نیرو دارد و در شرایط تحریم نمی‌تواند درباره حوزه ایران هزینه کند و مسائلی است که کارها را کند می‌کند، اما فرایند برگشت وجود دارد و موسسه شرق‌شناسی شیکاگو با ما همراه است. او درباره مطالعات انجام‌شده روی این الواح با هدف رمزگشایی به ایران نیز گفت: مطالعات انجام‌شده روی الواح هخامنشی (از سوی موسسه شرق‌شناسی) شیکاگو در دسترس و در وب‌سایت این موسسه قرار دارد و کتاب هم منتشر می‌کنند. مهم این است ابهاماتی که درباره این اثر وجود داشته و رمزگشایی درباره این آثار انجام‌شده است ولی این کار اولیه است و قرن‌ها می‌توان روی آن مطالعه کرد. ما اکنون می‌دانیم خط این کتیبه‌ها عیلامی، آرامی، پارسی باستان و اکدی است و متون درباره چیست اما هنوز رمزهای زیادی

درباره این کتیبه‌ها وجود دارد که پژوهشگران دیگر روی آن مطالعه انجام می‌دهند. فقط درباره حقوق مسافر که در این کتیبه‌ها نوشته شده می‌توانید یک رساله دکتری بنویسید یا درباره جایگاه زنان در هخامنشی که در سنگ‌نوشته‌ها نیستند اما در گل‌نبشته‌ها هستند. این ۱۱۰۰ قطعه کتیبه گلی بخشی از مجموعه‌ای است که از سال ۱۳۱۳ خورشیدی برای مطالعه و رمزگشایی به موسسه شرق‌شناسی شیکاگو به امانت سپرده شد. بنابر اعلام وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی در مجموع ۶ هزار و ۸۶۸ گل‌نبشته به کشور بازگردانده شده و باقی کتیبه‌ها در یک برنامه زمان‌بندی شده به ایران بازگردانده می‌شود. نمایشگاه گل‌نبشته‌های هخامنشی تا ۳۰ آبان ماه در موزه ملی ایران و در بخش ایران باستان در کنار دیگر الواح هخامنشی برپا شده است. این موزه در خیابان سی‌تیر تهران واقع شده و ساعت بازدید آن در هفته از ۹ صبح تا ۱۷ است. روزهای پایان هفته یک ساعت به‌زمان بازدید این موزه اضافه می‌شود.

بنابر اعلام وزارت

میراث فرهنگی،

گردشگری و

صنایع‌دستی

در مجموع ۶ هزار

و ۸۶۸ گل‌نبشته

به کشور

بازگردانده شده

و باقی کتیبه‌ها

در یک برنامه

زمان‌بندی شده به

ایران بازگردانده

می‌شود